

original scientific paper
prejeto: 2001-06-28

UDK 811.163.42'282'367.625 (J in Z Istra)

SINONIMKA I METAFORIKA GLAGOLA "HODATI" U GOVORIMA JUŽNE I ZAPADNE ISTRE

Viktor BOŽAC

Sveučilište u Rijeci, Filozofska fakulteta u Pulji, HR-52100 Pula, Ulica I. Matetića Ronjgova 1

IZVLEČEK

V pričujočem članku avtor obravnava številne in zelo različne izraze, ki pomenijo "hoditi", ne pa tudi drugih, pogosto njihovih osnovnih pomenov, kakršen je npr. grabiti – jemati. Takšno jezikovno bogastvo bi bilo mogoče prikazati tudi za druge ljudske aktivnosti, s čimer bi se popolneje prikazala kultura in pogled na svet ljudi določenega kraja.

Na osnovi dolgoletnih opažanj in beleženj posebnosti čakavščine na območju južne in zahodne Istre, ne pa na osnovi literature, saj o tej temi sploh ne obstaja, želi avtor v članku opozoriti, prvič, na jezikovno bogastvo ljudske govorice, in to zgolj ob upoštevanju izražanja v povezavi z glagolom hoditi (iti), pešačiti, drugič, kar najbolj natančno pojasniti uporabo posameznih glagolov v zvezi s pešačenjem, in, tretjič, pripraviti bralce na razmišljanje in razvijanje občutka za jezik, za pravilno in lepo jezikovno izražanje ob vsaki priložnosti.

Ključne besede: čakavščina, glagol "hoditi", glagolske oblike, sinonimi, metafore, pogovorni jezik, J in Z Istra

SYNONYMY AND METAPHORICS OF THE VERB "HODATI" (TO GO) IN THE IDIOMS OF SOUTHERN AND WESTERN ISTRIA

ABSTRACT

The present contribution deals with the numerous and very diverse expressions meaning "to go", and not with some other, often their basic meanings, such as to seize – to take. Such linguistic richness could also be demonstrated for other people's activities, with which culture and view of the world by people of certain places would be presented more thoroughly.

On the basis of some prolonged observations and annotations of the peculiarities of the "čakavština" language spoken in southern and western Istria – and not on the basis of literature which, in fact, does not exist in this respect at all – the author wishes to call our attention, firstly, to the linguistic richness of popular language, and this merely by taking into account the expressions dealing with the verb to walk (to go), secondly, to explain, as accurately as possible, the use of separate verbs in connection with walking and, thirdly, to get the readers to reflect on and to develop the feeling for language, to get them interested in a proper and linguistically attractive manner of expression on every occasion.

Key words: "čakavština" language, verb "to go", verbal forms, synonymous, metaphors, spoken language, S and W Istria

"Zuji, zveči, zvoni, zvuči,
šumi, grmi, tutnji, huči –
To je jezik roda moga!"

(Petar Preradović: *Jezik roda moga*)

UVOD

Općepoznata je činjenica da je jezik živ organizam u stalnoj poznanosti s društvenim zbivanjima, ili kako reče Niccolò Tommaseo, talijanski književnik podrijetlom iz Hrvatske (Šibenik 1802. – Firenze 1874.): "Jezik i pojedine riječi predstavljaju simbole za komuniciranje, etičku vrijednost društvenog života, civilizacije i politike." (...) To nam potvrđuju i brojni raznovrsni izrazi za hodanje, nastali tijekom stoljeća a rabe se i danas u svakodnevnom govoru na navedenom području u Istri.

U ovom radu prikazujemo brojne i raznolike izraze koji znače "hodati", ali ne i druga, često i njihova osnovna značenja, kao npr. brisati – trti, grabiti – uzimati, i dr. Takvo bi se jezično bogatstvo moglo prikazati i za druge ljudske aktivnosti, čime bi se potpunije prikazala kultura i pogled na svijet ljudi dotičnog kraja.

I samo letimičnim pogledom na navedene glagole koji se rabi u vezi s hodanjem može se ustanoviti da prevladavaju izvorni čakavski izrazi, uz brojne književne (standardne) hrvatske izraze, što potvrđuje čvrstu povezanost navedenog kraja s ostalim područjem hrvatskog jezika. Izrazi preuzeti iz drugih jezika su obično preoblikovani, a rezultat su nekadašnjeg izravnog dodira s dotičnim jezicima – koji su svojedobno bili i upravni jezici (talijanski i njemački) u navedenom kraju. No valja primijetiti da su čakavci i standardne hrvatske riječi i tuđica često prilagodili svom jezičnom osjećaju. To vidimo kad usporedimo čakavske izraze s onima zapisanim u velikom Akademijinom Rječniku (JAZU/HAZU, Zagreb 1880.-1976.) i u novom Rječniku hrvatskog jezika Vladimira Anića, izd. Novi Liber, Zagreb 1998. (3. izd.).

Šišan / Sissano (foto: D. Krmac, 2001).

U navedenim čakavskim govorima prevladava stara silazna akcentuacija, ali i pri preskakivanju naglaska na prethodni slog u riječi, silazni se naglasci često reflektiraju kao silazni, kratki ili dugi, a ne kao u standardnom jeziku: ulazni na drugom, a spori na kratkom slogu. No ima slučajeva u kojima susrećemo i posve pravilno standardno, književno naglašavanje, u prvom redu u izrazima koji su u novije vrijeme preuzeti iz književnog jezika.

Uz nesvršene glagole u neodređenom obliku (infinitivu) dati su uobičajeno samo najosnovniji glagolski oblici (gl. pril. sadašnji i gl. imenica), odnosno slučajevi s neobičnim čakavskim oblikom, dok se ostali oblici mogu lako odrediti na temelju rečenog. Navedeni su i poneki učestali i savršeni glagoli dotičnog korijena, ako su oni vrlo česti, čak i češći od nesvršenog glagola, dok bi njihovim dosljednim navođenjem ovaj rad bio preopširan za ovu prigodu.

Radi potpunijeg pregleda narodnog izražavanja u vezi s hodanjem, donosimo i kraći pregled često upotrebljivanih priloga načina, no bez onih kojima se izražava emotivno stanje subjekta: veselo, tužno, mučno, žalostno i sl.

KRATICE I ODREDNICE

+	znak kojim se označuje pretpostavljena nepotvrđena riječ
atrib.	atribut
čak.	čakavski
ekspres.	ekspresivno
engl.	engleski
gl.	glagol
gl. im.	glagolska imenica
HAZU	Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti (ranije JAZU – v.)
i dr.	i drugi
ikav.	ikavski
im.	imenica
imp.	imperativ
iron.	ironično
itd.	i tako dalje
izd.	izdanje
JAZU	Jugoslovenska akademija znanosti i umjetnosti (danas HAZU – v.)
lat.	latinski
nesvrš.	nesvršeni vid glagola
njem.	njemački
pogrd.	pogrdno
prez.	prezent
pril. sad.	prilog sadašnji
razg.	razgovorno
svrš.	svršeni vid glagola
tj.	to jest
usp.	uspoređi
v.	vidi
vojn.	vojnički

GLAGOLI KOJIMA SE IZRIČE HODANJE

B

bàsati, nesvrš. (pril. sad. *bàsajući*, gl. im. *bàsanje*) – hodati nemareći kako, kuda i kamo; svrš. *nabàsati* – naići nepredviđeno na koga ili na što; *bànuti* – stići nenadano.

bázati, nesvrš. (pril. sad. *bázajući*, gl. im. *bázanje*) – kretati se bez određenog cilja, švrljati (v.), tumarati (v.).

bižàti, nesvrš. (pril. sad. *bižèći*, gl. im. *bîžanje*) – hodati brzo, žuriti se kamo; upitno: *kàmo bižîš?* (bježiš); imp. *bîži (bîš) čîà!* – idi dalje!

blêntati/blentârîti, nesvrš. (pril. sad. *blentâjući/blentâreći*, gl. im. *blêntanje/blentârenje*) – ići kamo nepotrebno; svrš. *poblêntati* – poći.

branâti, (nesvrš. sad. *branâjući*, gl. im. *branânje*) – hodati vukući noge poput brane po izoranoj zemlji ili nesmiljeno vlaka – ti (v.) po travi na sjenokoši.

brgešâti, nesvrš. (pril. sad. *brgešâjući*, gl. im. *brgešânje*) – hodati brzo u hlačama (čak. *brgèšama*) širokih nogavica koje se trljaju jedna o drugu.

brîsati, nesvrš. (pril. sad. *brîšući*, gl. im. *brîsanje*) – udaljavati se brzim korakom; bježati kad se učini komu što našao; svrš. *izbrisati* – brzo nestati; pobjeći.

brtičâti, nesvrš. (pril. sad. *brtičâjući*, gl. im. *brtičânje*) – hodajući nogama udarati sitno kamenje, kaže se i *kopunâti* (v.) (*bîrtica* ili *kòpun* – udarac papkom ili kopitom pojedinih životinja).

bîžati, nesvrš. (pril. sad. *bîžajući*, gl. im. *bîžanje*) – hodati brzo, žuriti (v.) kamo.

C

camblatâti, nesvrš. (pril. sad. *camblatâjući*, gl. im. *camblatânje*) – ići kamo nepotrebno i nepoželjno, često i prečicama preko polja ili livada.

câpkati, nesvrš. (pril. sad. *câpkajući*, gl. im. *câpkanje*) – hodati ubrzano i sitnim koracima, uz blago udaranje stopalima, pa se kaže i *kâpkati* (v.).

cavatâti, nesvrš. (pril. sad. *cavatâjući*, gl. im. *cavatânje*) – 1. hodati u grubim platnenim kućnim papučama (čak. *cavâtama*); 2. hodati tamo-amo tražeći što od kuće do kuće, ili gradu od dućana do dućana; isto što i *pa-pučâti* (v.).

cokulâti, nesvrš. (pril. sad. *cokulâjući*, gl. im. *cokulânje*) – kretati se u gruboj drvenoj obući, rjeđe u teškim kožnim cipelama; *klompâti* (v.).

cûftati, nesvrš. (pril. sad. *cûftajući*, gl. im. *cûftanje*) – hodati ubrzano i malo pognuto kao da se što vuče, što podsjeća na vlak i zvuk lokomotive: *cûf-cûf*, pa otuda takav izraz.

cûncati, nesvrš. (pril. sad. *cûncajući*, gl. im. *cûncanje*) – hodati kao po oprugama, tj. spuštajući i dižući tijelo.

cuncljâti, nesvrš. (pril. sad. *cuncljâjući*, gl. im. *cuncljânje*) – hodati kamo nevoljko, nerado, s malo volje;

svrš. *pocuncljâti* – poći (*docuncljâti* – doći) što moljati, prosjačiti.

cundrâti, nesvrš. (pril. sad. *cundrâjući*, gl. im. *cundrânje*) – pogrd. ići kamo nepotrebno i nepoželjno; im. glasi *cúndre*.

cuntâti, nesvrš. (pril. sad. *cuntâjući*, gl. im. *cuntânje*) – isto što i *cundrâti*, ali s manje pogrđnim značenjem.

cûpkati, nesvrš. (pril. sad. *cûpkajući*, gl. im. *cûpkanje*) – kretati se sitnim korakom uz lagano tupkanje nogama.

D

dîlati, nesvrš. (pril. sad. *dîlajući*, gl. im. *dîlanje*) – kretati se ostrim i uskim korakom trljajući nogu uz nogu poput dilanja drva za određenu upotrebu.

dîmiti, nesvrš. (pril. sad. *dimê či*, gl. im. *dîmljenje*) – hodati brzo čvrstim korakom, nestajati komu s vidika; svrš. *izdîmiti* – nestati bestraga, izgubiti se.

dôhoditi, nesvrš. (pril. sad. *dohodêći/dohòdeći*, gl. im. *dohodênje/dohòdenje*) – dolaziti; svrš. *dôći/dôjti*, rivati (tal. *arrivare*).

dofâziti, nesvrš. (pril. sad. *dofâzeći*, gl. im. *dofâženje*) – isto što i *dohoditi* (v.).

dondulâti se, nesvrš. (pril. sad. *dondulâjući se*, gl. im. *dondulânje*) – hodati polako, mlitavo i ljuljajući se (tal. *dondolare*).

drîblati, nesvrš. (pril. sad. *drîblajući*, gl. im. *drîblanje*) – obično u nogometu brzo i spretno tjeranje lopte vijugavo malim, izmjeničnim pokretima nogu protivničkog igrača koji mu nastoji oduzeti loptu, nadmudriti ga.

drîpâti, nesvrš. (pril. sad. *drîpajući*, gl. im. *drîpanje*) – ubrzano žurno ići za kim, npr. dijete za majkom; *rêpâti* (v.); svrš. *podripati* – poći, potapkati za kim.

dîmati, nesvrš. (pril. sad. *dîmajuci*, gl. im. *dîmanje*) – hodati tresući tijelo i postrugivati ili drsati nogama.

dîncati, nesvrš. (pril. sad. *dîncajući*, gl. im. *dîncanje*) – ići kamo rado, laganim i brzim korakom, gotovo poskakujući ili plešući, npr. ići na kakvu zabavu, ples ili u goste; svrš. *podîncati*.

dîndati, nesvrš. (pril. sad. *dîndajući*, gl. im. *dîndanje*) – isto što i *dîmati*.

dîrsati, nesvrš. (pril. sad. *dîrsajući*, gl. im. *dîrsanje*) – hodati potresujući tijelo i postržujući nogama; usp. *dîrmati*.

drûcati, nesvrš. (pril. sad. *drûcajući*, gl. im. *drûcanje*) – hodati ukrućeno i udarajući stopalima; svrš. *podrûcati* (kamo), poći.

Đ

đîpâti, nesvrš. (pril. sad. *đîpajući*, gl. im. *đîpanje*) – 1. radosno i bučno skakutati; 2. trčkarati tamo-amo radi obavljanja kakva posla; svrš. *đîpiti/đîpnuti*, – naglo skočiti proizvedući buku; na brzinu jednim skokom komu što ukrasti i pobjeći.

F

fil'iti, nesvrš. (pril. sad. *fil'jući*, gl. im. *filánje*) – hodati vrlo brzo da se ne zakasni na odredište; svrš. *počil'ti* – poći kamo vrlo brzim korakom.

f'ckati, nesvrš. (pril. sad. *f'ckajući*, gl. im. *f'ckanje*) – hodati brzo sitnim koracima te lagano dodirajući tlo, što podsjeća na frcanje ili prelijetanje sitne ptice s grane na granu.

f'ndati, nesvrš. (pril. sad. *f'ndajući*, gl. im. *f'ndanje*) – hodati vrlo raspoloženo laganim korakom jedva dodirajući tlo, npr. odlazeći na kakvu zabavu ili u posjet voljenoj osobi; svrš. *po'f'ndati* – poći (*f'ndalac* – zvrk).

f'usti se/f'uzàti se, nesvrš. (pril. sad. *f'uzući se/f'uzajući se*, gl. im. *f'uzanje*) – 1. (s)klizati se (v.); 2. kretati se kradomice; svrš. *prof'usti se* – pasti.

G

gácati, nesvrš. (pril. sad. *gúcajući*, gl. im. *gúcanje*) – hodati dugim korakom po visokoj travi ili po blatu poput peradi ili krupne stoke.

galôpàti, nesvrš. (pril. sad. *galôpàjući*, gl. im. *galôpánje*) – ići kamo iz znatiželje ubrzano i dugim korakom, pa se kaže i "galopati kao konj"; svrš. *pogalôpati* – pojuriti.

gàziti, nesvrš. (pril. sad. *gàzeći*, gl. im. *gàženje*) – 1. ići čvrstim vojničkim korakom; 2. hodati (mastiti) po oranici i poljoprivrednim kulturama, travi sjenokoše i sl.

gègati se, nesvrš. (pril. sad. *gègajući se*, gl. im. *gèganje*) – ići polako i gibati se lijevo-desno kratkim i širokim koracima poput gusaka.

g'ibàti se, nesvrš. (pril. sad. *g'ibajući se*, gl. im. *g'ibanje*) – hodati polako i ukočeno, jedva podižući stopala, obično pri hodaњу u mraku.

gigàljati se, nesvrš. (pril. sad. *gigàljeći se*, gl. im. *gigàljenje*) – hodati pomoću gigalja, hodulja, štula, štaka (čak *kròcula*, *tràmpula*); usp. *kronculàti*, *trampulàti*, *te'urati se*.

gm'izàti, nesvrš. (pril. sad. *gm'izjući*, gl. im. *gm'izanje*) – 1. kretati se potrebuške, na laktovima i koljenima, puzati (v.); 2. ići pred kim vrlo ponizno, bez ponosa, puzati.

gondulàti se, nesvrš. (pril. sad. *gondulàjući se*, gl. im. *gondulánje*) – hodati polako, bezvoljno i ljuljajući se kao u čamcu, gonduli (tal. *gondola*).

gràbiti, nesvrš. (pril. sad. *gràbeći*, gl. im. *gràbenje*) – 1. kretati se dugim korakom želeći, stići kamo što prije; 2. žuriti, hitati za kim da ga se sustigne.

**gredti*, nesvrš., ima samo prez.: *gréden/grên*, *grédeš/grêš*, *gréde/grê*, *grédemo/grémo*, *grédete/gréte*, *grédu*, te pril. *grédjući* (idući, hodeći), a za druge oblike rabe se oblici gl. *ići* i *hodati/hoditi* (v.).

g'ñnuti/g'ñnuti, svrš. – (kamo ili koga) nahrupiti, jurnuti.

gr'undati, nesvrš. (pril. sad. *gr'undajući*, gl. im. *gr'undanje*) –

nje) – ići na vlastiti zemljišni posjed, imanje (njem. *Grundbesitz*); svrš. *pogr'undati* (poći), *dogr'undati* (doći, stići).

g'urati se, nesvrš. (pril. sad. *g'urajući se*, gl. im. *g'uranje*) – nasilno ići naprijed kroz gužvu; svrš. *g'urnuti se* – probiti se.

g'urkati (koga, što, se) nesvrš. (pril. sad. *g'urkajući*, gl. im. *g'urkiranje*) – ići polako gurajući; svrš. *g'urknuti*.

g'žvati se, nesvrš. (pril. sad. *g'žvajući se*, gl. im. *g'žvanje*) – hodati polako kroz mnoštvo, gužvu; usp. *g'urati se*, *r'ivati se*.

H

h'ncati, nesvrš. (pril. sad. *h'ncajući*, gl. im. *h'ncanje*) – pogrdno za brzo hodaње žureći na kakvu zabavu ili susret s kakvom osobom, što drugi ne odobravaju; svrš. *poh'ncati* (poći), *doh'ncati* (doći).

h'itati, nesvrš. (pril. sad. *h'itajući*, gl. im. *h'itanje*) – žuriti kamo da se što prije stigne na cilj, npr. radi pružanja pomoći komu u nevolji; svrš. *poh'itati* – poći vrlo žurno.

h'itriti, nesvrš. (pril. sad. *h'itreći*, gl. im. *h'itrenje*) – vrlo brzo, munjevito žuriti kamo.

hódati, nesvrš. (pril. sad. *hódajući*, gl. im. *hódanje*) – kretati se pješke općenito; česti su i učest. gl. *hoževàti*, *dohàževàti*, rjeđe *dohàjati*; imp. *hòj!*, *hòmo!*, *hòte!*; usp. *ići*.

hod'iti, nesvrš. (pril. sad. *hod'eci*) – isto što i *hódati*.

hodati, nesvrš. (pril. sad. *hràmajući*, gl. im. *hràmanje*) – šepati (v.).

h'fliti, nesvrš. (pril. sad. *h'fleći*, gl. im. *h'fljenje*) – vrlo brzo radosno juriti, hitati (kamo).

h'ljàti se, nesvrš. (pril. sad. *h'ljajući se*, gl. im. *h'ljanje*) – prilaziti kradom, prikradati se s kakvom lošom namjerom; im. *h'ljà* – podlac.

I

ìci/iti, nesvrš. (pril. sad. *ìdući*) – 1. kretati se pješke; 2. hodati prema određenom cilju; 3. ići u (pohađati) školu; 4. hodati (družiti se) s kim; 5. napredovati i dr.; brojni su svrš. glagoli s predmecima *d'ijti*, *na'iti*, *p'ijti*, *z'ajti*; imp. *hòj!*, *hòmo!*, *hòte!*; usp. **gredti* i *hodati*.

J

jézditi, nesvrš. (pril. sad. *jézdeći*, gl. im. *jézdenje*) – kretati se vrlo brzo, juriti, što nalikuje na galopiranje konja.

j'urcati, nesvrš. (pril. sad. *j'urcajući*, gl. im. *j'urcanje*) – juriti tamo-amo, trčkarati bez jasna cilja, tj. zbunjeno, smotano.

jurèsati, nesvrš. (pril. sad. *jurèsajući*, gl. im. *jurèsanje*) – trčkarati za kim vrlo brzo iz znatiželje, a nepoželjan.

jurìšati, nesvrš. (pril. sad. *jurìšajući*, gl. im. *jurìšanje*) – 1. kretati se borbeno protiv neprijatelja u ratu, napadati, izvoditi juriš; 2. općenito ići protiv koga, nava-ljivati na koga.

júriti, nesvrš. (pril. sad. *júreći*, gl. im. *júrenje*) – 1. kretati se vrlo brzo; 2. razg. naganjati koga, tjerati, tražiti i hvatati; 3. žuriti se kamo zbunjeno, smeteno, kao "muha bez glave"; svrš. *jûrnuti* (navaliti); im. *jûrnjava* – kretanje u žurbi, trčanje, natjerivanje i sl.

K

kàsati, nesvrš. (pril. sad. *kàsajući*, gl. im. *kàsanje*) – 1. hodati žurno dugim korakom poput konja u kasu; 2. kretati se zaostajući za kim, *kàskati* (v.).

kàskati, nesvrš. (pril. sad. *kàskajući*, gl. im. *kàskanje*) – dem. od *kàskati* (v.), uz poteškoće kretati se za kim ili uz koga; svrš. *pokàskati* (kamo) – poći polako.

klembēsàti, nesvrš. (pril. sad. *klembēsàjući*, gl. im. *klembēsànje*) – pogrd. kretati se za kim klimavo i nepoželjno *klēmpati* (v.).

klāmpati, nsevrš. (pril. sad. *klāmpajući*, gl. im. *klāmpanje*) – hodati nespretno, pognuto i neskladno.

klātārīti, nesvrš. pogrd. (pril. sad. *klātārēći*, gl. im. *klātārenje*) – hodati tamo-amo bez jasnoga cilja, poput klata u zvonu: skitati se (v.), lunjati (v.); svrš. *poklatārīti* – poći u nepoznatom pravcu.

klātīti, nesvrš. pogrd. (pril. sad. *klātēći*, gl. im. *klāćenje*) – 1. kretati se tražeći što na sve strane; 2. isto što i *klātārīti* (v.).

klēcati, nesvrš. (pril. sad. *klēcajući*, gl. im. *klēcànje*) – hodati bez čvrsta uporišta u koljenima; svrš. *poklēcnuti* – oslabiti i popustiti u hodu (ili radu).

klīmati, nesvrš. (pril. sad. *klīmajuci*, gl. im. *klīmanje*) – hodati bezvoljno, pospano, spuštene glave; svrš. *poklīmati* (kamo) – poći klimajući; *pocuntāti* (v. *cuntāti*).

klinčāti, nesvrš. pogrd. (pril. sad. *klinčājući*, gl. im. *klinčānje*) – hodati kamo nepotrebno i nepoželjno – kaže se obično za djecu; svrš. *poklinčāti*; im. *klīnci* (balavci, balavurdija).

klīpsati, nesvrš. (pril. sad. *klīpsajući*, gl. im. *klīpsanje*) – kretati se polako, umornim korakom, jedva po-dižući stopala; svrš. *poklīpsati* – poći, otići (kamo).

klīzāti, nesvrš. (pril. sad. *klīžuci*, gl. im. *klīzànje*) – kretati se po glatkoj, klizavoj površini (led, kamen) bez odvajanja stopala od tla; svrš. *(s)klīznuti* – pasti na tlo; isto što i *fūsti* se (v.); usp. *sklīzāti* se.

klōmpati, nesvrš. (pril. sad. *klōmpajući*, gl. im. *klōmpanje*) – hodati u klompama – obuća s drvenom potplatom, zatvorena u dijelu koji pokriva prste.

klopotāti, nesvrš. (pril. sad. *klopotājući*, gl. im. *klopotānje*) – hodati u cokulama ili nanulama (u papučama s drvenom potplatom).

kljāckati, nesvrš. (pril. sad. *kljāckajući*, gl. im. *kljāckanje*) – 1. hodati stupkajući i jače pregibajući koljena uz malko priginjane glave; 2. hodati kradomice (kra-

dom, krišom), oprezno skrivajući se radi iznenađenja (koga); svrš. *pokljāckati* – otići potihom i neprimjetno.

kljōckati, nesvrš. (pril. sad. *kljōckajući*, gl. im. *kljōckanje*) – hodati mlitavo uz jače klimanje glavom i tupka-njem nogama.

kolūtāti se, nesvrš. (pril. sad. *kolūtājući* se, gl. im. *kolūtānje*) – kretati se izvodeći kolute rukama, nogama i čitavim tijelom.

kopunāti, nesvrš. (pril. sad. *kopunājući*, gl. im. *kopunānje*) – hodati i nogama udarati i kotrljati kamenje pred sobom.

koračāti, nesvrš. (pril. sad. *koračajući*, gl. im. *koračanje*) – kretati se nemoralnim ili malo izrazitijim kora-kom; svrš. *korāknuti*, *iskorāknuti*, *zakorāknuti*.

koīrljati se, nesvrš. (pril. sad. *koīrljajući* se, gl. im. *koīrljanje*) – 1. kolutati se, prevrtati se preko glave, va-ljati se bočno; 2. kretati se ubrzano nizbrdo; rulati se (v.), rolati se (v.).

koīurati se, nesvrš. (pril. sad. *koīurajući* se, gl. im. *koīuranje*) – 1. kretati se pomoću koturaljki (cipela s ko-tačićima); 2. hodati polako, mlitavo, umorno.

krētati (se), nesvrš. (pril. sad. *krēćuci*, gl. im. *krētanje*) – 1. ići (prema, k, ka), odlaziti s jednog mjesta prema drugome; 2. biti pokretan; pješāčiti, šetati.

krivūdati, nesvrš. (pril. sad. *krivūdajući*, gl. im. *krivūdànje*) – ići lijevo-desno zaobilazeći kakve prepreke na putu.

krocufāti, nesvrš. (pril. sad. *krocufājući*, gl. im. *krocufānje*) – 1. kretati se pomoću krocule ili štaka (njem. *Krücke*, *Krückstock*; tal. *gruccia*); 2. hodati teškim i buč-nim korakom.

krōčiti, nesvrš. ekspres. (pril. sad. *krōćeći*, gl. im. *krōčenje*) – ići (kamo) smjelo, koračati odvažno.

krūžiti, nesvrš. (pril. sad. *krūžeći*, gl. im. *krūženje*) – 1. kretati se kao da se opisuje kružnica; 2. hodati od mjesta do mjesta; ići na sve strane tražeći ili raznoseći što.

L

lāndrati, nesvrš. pogrd. (pril. sad. *lāndrajući*, gl. im. *lāndranje*) – ići kamo nepotrebno, lunjati (v.); svrš. *po-lāndrati*; im. *lāndraš* – lualica (njem. *Land*, *herumlaufen* – lunjati naokolo).

lāziti, nesvrš. (pril. sad. *lāzeći*, gl. im. *lāzenje*) – 1. kretati se polako i potihom poput gmazova (gmizavaca); 2. prilaziti (komu, čemu) kradomice, neprimjetno.

lēlāti se, nesvrš. (pril. sad. *lēlajući* se, gl. im. *lēlānje*) – ljuljati se ili njihati se u hodu lijevo-desno; svrš. *odlē-lati* se – poći (kamo) polagano, sporo, ljuljajući se, nji-šući se.

lepēīti, nesvrš. (pril. sad. *lepēīći*, gl. im. *leperēnje*) – ići kamo nepozvan; svrš. *polēperēti* – poći, pohitati kamo nepozvan i nepoželjan.

letīti, nesvrš. ekspres. (pril. sad. *letēći*, gl. im. *letēnje*) – hodati vrlo brzo laganim korakom ("letjeti")

obavljajući kakav važan i neodgodiv posao (zadatak); svrš. *doletiti* – doći; *poletiti* – poći, poletjeti.

lūnjati, nesvrš. (pril. sad. *lūnjajući*, gl. im. *lūnjanje*) – hodati bez jasna cilja, zbunjeno lutati, klatiti (v.).

lūskati, nesvrš. (pril. sad. *lūskajući*, gl. im. *lūskanje*) – hodati bahato, naprsito i snažno udarajući nogama; *razlūskati* – poderati obuću.

lūtati, nesvrš. (pril. sad. *lūtajući*, gl. im. *lūtanje*) – kretati se ne znajući pravi put; 2. ići bez cilja, tumarati (v.); svrš. *dolūtati* – nenadno doći; *polūtati* – poći u nepoznatom pravcu.

ljočkati, nesvrš. (pril. sad. *ljočkajući*, gl. im. *ljočkanje*) – hodati sitnim i umornim korakom zabacujući težinu tijela s noge na nogu i klimajući glavom; svrš. *ljočnuti*, *pljočnuti* – pasti na nos.

ljoškati, nesvrš. (pril. sad. *ljoškajući*, gl. im. *ljoškanje*) – ići čvrstim korakom i snažnim gaženjem, obično po blatu ili kaljuži; svrš. *ljošnuti* – pasti: v. *pljoškati*.

ljuljati se, nesvrš. (pril. sad. *ljuljajući se*, gl. im. *ljulljanje*) – hodati njišući se; usp. *lefati se*.

M

māgliti, nesvrš. (pril. sad. *māgleći*, gl. im. *māglenje*) – hodati brzo, ali tiho poput magle nošene vjetrom; svrš. *odmāgliti*, razg. "dati vjetra petama" – pobjeći, nestati.

mahuṭati, nesvrš. (pril. sad. *mahuṭajući*, gl. im. *mahuṭanje*) – hodati ubrzano i snažno zamahivati rukama.

mantelāti, nesvrš. (pril. sad. *mantelājući*, gl. im. *mantelānje*) – ići ubrzano zaogrnut ogrtačem (bez rukava), plaštom (tal. *mantello*) te snažno zamahujući rukama.

marčati, nesvrš. uzviš. (pril. sad. *marčajući*, gl. im. *marčanje*) – koračati vojničkim korakom (tal. *marciare*); usp. *marširati*.

marširati, nesvrš. (pril. sad. *marširajući*, gl. im. *marširanje*) – hodati svečanim vojničkim korakom, stupati u maršu; svrš. *umarširati* – ući kamo pobjedonosno (u rat).

maštati, nesvrš. (pril. sad. *māšteći*, gl. im. *māstenje*) – 1. neodlučno hodati tamo-amo u ograničenom prostoru; 2. gaziti po odrđenoj zemlji, poljoprivrednim kulturama ili visokoj travi na sjenokoši; 3. bosonogo hodati i gnječiti grožđe u kakvom sudu radi dobivanja mošta i vina; 4. na gumnu hodati po klasju žitarica ili po zrelih suhim mahunama raznih poljoprivrednih kultura radi odjeljivanja zrnja od pljeve, odnosno od mahuna; usp. *mastuhati* i *peštati*.

mastuhati, nesvrš. (pril. sad. *mastuhajući*, gl. im. *mastuhanje*) – isto što i *maštati*, *pestuhati* i *peštati*.

mēsti, nesvrš. (pril. sad. *mētūći*, gl. im. *mētenje*) – 1. kretati se ubrzano bježeći pred kim; 2. hodati uz neznatno dizanje nogu te tako po zemlji dižući prašinu (usp. *prašiti*); svrš. razg. *pomēsti se* – otići kao nepoželjan, pokupiti se.

mīcati se, nesvrš. (pril. sad. *mīčući se*, im. *mīcanje*) – kretati se polako, sporo, jedva primjetljivo, uočljivo;

svrš. *maknūti se*, *pomaknūti se*, *odmaknūti se*, *primaknūti se*.

mīgati, nesvrš. (pril. sad. *mīgajući*, gl. im. *mīganje*) – hodati vrlo brzo oštrim korakom, što podsjeća na mi-ganje (bljeskanje) munje.

migōljiti (se), nesvrš. sad. *migōljeći*, gl. im. *migōlje-nje*) – 1. kretati se uvijajući se, brezvoljno; 2. hodati zaobilazeći prepreke; 3. izbjegavati dužnosti, obaveze, kloniti se rada; svrš. *odmigōljiti* – otići, nestati neprijetno.

miguljati, nesvrš. (pril. sad. *miguljajući*, gl. im. *miguljanje*) – kretati se ubrzo i živahno, obično lijevo-desno između ljudi ili raznih predmeta postavljenih kao prepreke kretanju ravno; svrš. *odmiguljati* – nestati, otići vrlo brzo i potihlo.

mlatārati, nesvrš. (pril. sad. *mlatārajući*, gl. im. *mlatāranje*) – 1. hodati snažno zamahujući rukama; 2. hodati tamo-amo bez jasna cilja.

mlātiti, nesvrš. (pril. sad. *mlāteći*, gl. im. *mlāćenje*) – 1. kretati se odvažno, često prečice, preko polja ili livada; 2. ići kamo srdito, gazeći bezobzirno, kao mlatom po žitu na gumnu; *pomlātiti* – poći kamo iz prkosa, svojevolumno.

moṭati se/mōtati se, nesvrš. (pril. sad. *mōtajući se*, gl. im. *mōtanje*) – kretati se tamo-amo bez jasna cilja, vrtjeti se (v.), *mūvati se* (v.).

mūvati se, nesvrš. (pril. sad. *mūvajući se*, gl. im. *mūvanje*) – besciljno se kretati, motati se, tumarati (v.).

N

nabādāti se, nesvrš. (pril. sad. *nabādajući se*, gl. im. *nabādanje*) – 1. hodati u cipelama s izrazito visokim potpetnicama; 2. hodati na prstima stopala po blatu, ili zbog kakve rane na peti.

nadolāziti, nesvrš. (pril. sad. *nadolāzeći*, gl. im. *nadolāženje*) – dolaziti (dohoditi) više njih pojedinačno.

naifāziti, nesvrš. (pril. sad. *naifāzeći*, gl. im. *naifāženje*) – isto što i nadolaziti.

napādati, nesvrš. (pril. sad. *napādajući*, gl. im. *napādanje*) – nasilno ići protiv koga, npr. u ratu; usp. *nasrtati* i *navaljivati*.

napredovati, nesvrš. (pril. sad. *napredujući*, gl. im. *napredovanje*) – kretati se naprijed.

napūštati, nesvrš. (pril. sad. *napūštajući*, gl. im. *napūštanje*) – ostavljati koga ili što, ići dalje; svrš. *napūstiti* – ostaviti.

nasrtati, nesvrš. (pril. sad. *nasrčući*, gl. im. *nasrtanje*) – silom napadati ili navaljivati na koga; svrš. *nasrt-nuti* – navaliti na koga.

natakivati se, nesvrš. (pril. sad. *natakivajući se*, gl. im. *natakivanje*) – hodati na petama s uzdignutima prstima stopala, obično po blatu ili kaljuži (tal. *tacco* – potpetnica, peta).

natīkati se, nesvrš. (pril. sad. *natīčući se*, gl. im. *natīkanje*) – 1. hodati u natikačama, u obući otvorene

pete, koja se samo natakne na stopalo; 2. hodati na prstima u zatvorenoj obući da se ne zapadne u blato čitavim stopalom.

navaljivati, nesvrš. (pril. sad. *navaljujući*, gl. im. *navaljivanje*) – isto što i *nasititi* (v.).

NJ

njihati se, nesvrš. (pril. sad. *njihajući se/njišući se*, gl. im. *njihanje*) – ići polako, umorno, ljuljajući se lijevo-desno s noge na nogu; usp. *lěfati se*.

O

obifaziti, nesvrš. (pril. sad. *obifazeći*, gl. im. *obifazanje*) 1. posjećivati ili nadgledati koga ili što; 2. ići zaobilazno zbog kakve prepreke na putu; svrš. *obići*, *zaobići*.

odfazi, nesvrš. (pril. sad. *odfazeći*, gl. im. *odfazanje*) – 1. ići kamo često, npr. na posao, u posjet i sl.; 2. napuštati koga, mjesto stanovanja ili rada; svrš. *otići* – oputovati.

odmetati se, nesvrš. (pril. sad. *odmćući se*, gl. im. *odmicanje*) – zbog nesloge i pobune napuštati kakvo društvo ili organizaciju i odlazak iz mjesta boravka; svrš. *odmètnuti se* – pobuniti se i otići svojim putem; im. *odmètnik*.

odmćati (se), nesvrš. (pril. sad. *odmćući (se)*, gl. im. *odmicanje*) – udaljavati se od koga ili čega; svrš. *odmāknuti se* – udaljiti se.

okofšati, nesvrš. (pril. sad. *okofšajući*, gl. im. *okofšanje*) – 1. hodati oko čega radi nadgledanja iz prikrajka; 2. kružiti u blizini onoga što se želi dobiti bez izravno pitanja ili molbe.

okruživati, nesvrš. (pril. sad. *okružujući*, gl. im. *okruživanje*) – hodati okolo koga ili čega; svrš. *okružiti* – napraviti krug ili stati okolo koga ili čega.

ophōditi, nesvrš. (pril. sad. *ophōdeći*, gl. im. *ophōđenje*) – obilaziti, izvidati; posjećivati; kružiti od jednog mjesta do drugoga.

opkoljivati, nesvrš. (pril. sad. *opkoljavajući*, gl. im. *opkoljavanje*) – stavljati se u krug oko koga ili čega; svrš. *opkolfiti* – stati, postaviti se u krugm okružiti.

P

pahljati, nesvrš. (pril. sad. *pahljajući*, gl. im. *pahljanje*) – hodati kamo brzo, potihom i laganim korakom; svrš. *popahljati* – poći kamo potihom, neprimjetno.

pāliti, nesvrš. (pril. sad. *pāleći*, gl. im. *pāljenje*) – ići kamo vrlo brzim korakom, žuriti se; 2. odlaziti kamo srdito, uvrijeđeno ("*napāljeno*") nakon kakve svađe ili prepirke.

papučati, nesvrš. (pril. sad. *papučajući*, gl. im. *papučanje*) – 1. hodati u papučama; 2. kružiti tamo-amo, obično po gradu; usp. *cavaťati*.

paradīrati, nesvrš. (pril. sad. *paradīrajući*, gl. im. *paradīranje*) – 1. hodati odvažno na paradi, svečanoj vojničkoj smotri, proslavi; 2. hodati umišljeno kočepereći se, namećući se komu.

pasivati, nesvrš. (pril. sad. *pasivajući*, gl. im. *pasiviranje*) – 1. prolaziti normalno pored koga ili čega; 2. prolaziti smotru, obavljati pregled u hodu; 3. ići ili prelaziti redovito u školu iz razreda u razred; svrš. *pasāti* – proći mimo koga, ići dalje, naprijed.

pastofati, nesvrš. (pril. sad. *pastofajući*, gl. im. *pastofanje*) – hodati pojačano stupajući cipelama (čak. *pastólima*).

pastuhati, nesvrš. (pril. sad. *pastuhajući*, gl. im. *pastuhanje*) – hodati stupajući poput konja, pastuha, što je pogrdan izraz i za neodgojena mladića, luskača; usp. *fūs-kati*.

patināti, nesvrš. (pril. sad. *patinajući*, gl. im. *patiniranje*) – hodati vrlo brzo, trljajući nogu uz nogu nalik na pokrete ruke pri stavljanju kreme (čak. *pàtine*) i sjajenu cipela.

palēzdrīti, nesvrš. (pril. sad. *pelēzdreći*, gl. im. *pelēzdrenje*) – ići kamo za kim ubrzano iz znatiželje; svrš. *popelezdriti* (*pocuntāti*) – odlunjati, *dopēlezdrīti* – dolunjati (*docuntāti*).

pēntrati se, nesvrš. (pril. sad. *pēntrajući se*, gl. im. *pēntranje*) – uspinjati se s mukom, penjati se, verati se na strme uzvisine.

pēnjati se/peti se, nesvrš. (pril. sad. *pēnjući se*, gl. im. *pēnjanje*) – v. *pēntrati se* i *vērati se*; svrš. *pōpeti se*.

pestuhati, nesvrš. (pril. sad. *pestuhajući*, gl. im. *pestuhanje*) – gaziti, mastiti po rahloj zemlji ili po visokoj travi na sjenokoši; isto što i *masťiti* i *pešťati*.

pešťati, nesvrš. (pril. sad. *pešťajući*, gl. im. *pešťanje*) – hodati jače gazeći (čak. *pešťajući*); v. *masťiti* i *pestuhati*; svrš. *spešťati* – zgnječiti, zgaziti.

pīriti, nesvrš. (pril. sad. *pīreći*, gl. im. *pīrenje*) – odmicali, odlaziti vrlo brzo; *otpiriti* – otići, nestati, odmagliti.

plahuāti, nesvrš. (pril. sad. *plahuajući*, gl. im. *plahutanje*) – kretati se bučno plašeći koga ispred sebe, npr. divljač u lovu; usp. *plehuāti*.

plehuāti, nesvrš. (pril. sad. *plehuajući*, gl. im. *plehutanje*) – hodati stvarajući buku, često udarajući o kakav pleh (metal) radi tjeranja stoke ili divljači; svrš. *doplehuāti* – naglo dotrčati npr. u dvorište i poplašiti živad, što često učine djeca; usp. *plahuāti*; im. *plahūt* i *plehūt*.

plēsati, nesvrš. (pril. sad. *plēšući*, gl. im. *plėsanje*) – 1. izvoditi plesove; 2. poslovno žuriti na razne strane, razg. *skākāti* u poslu; svrš. *doplēsati* – dojuriti, dotrčati uzbuđeno.

plēsti, nesvrš. (pril. sad. *plētūći*, gl. im. *pletēnje*) – hodati ukrštajući noge, plesti nogama poput ukrštanja igala pri pletenju.

pfivati, nesvrš. (pril. sad. *pfivajući*, gl. im. *pfivanje*) – 1. kretati se po vodi izvođeći razne pokrete rukama, nogama i čitavim tijelom; 2. lebdjeti na vodi nošen

vodenim strujom; svrš. *doplīvati* – stići kamo plivajući ili hodajući uz poteškoće i nevolje.

pljāskati, nesvrš. (pril. sad. *pljāskajući*, gl. im. *pljāskanje*) – gaziti bezobzirno po blatu ili kaljuži te tako stopalima stvarati određeni zvuk ili pljesak; svrš. *popljāskati* (kamo) – poći; *pljāsnuti* – pasti u blato.

pljēskati, nesvrš. (pril. sad. *pljēskajući*, gl. im. *pljēskanje*) – hodati po kaljuži (vodi) te stopalima stvarati izražajan zvuk ili *pljēsak*; svrš. *popljēskati* (kamo), iz znatiželje ubrzano poći za kim.

pljōskati, nesvrš. (pril. sad. *pljōskajući*, gl. im. *pljōskanje*) – kretati se po blatu uz muklije gaženje nego što je *pljāskanje* i *pljēskanje*; svrš. *pljōsnuti* – pasti u blato.

pohōditi, nesvrš. (pril. sad. *pohōdeći*, gl. im. *pohōđenje*) – posjećivati koga ili što; usp. *obišāziti* i *ophōditi*.

polāziti, nesvrš. (pril. sad. *polāzeći*, gl. im. *polāženje*) 1. ići kamo redovito, npr. u školu (pohađati); 2. kretati se u određeno vrijeme da bi se stiglo na cilj u predviđeno vrijeme; svrš. *pōći*.

posštati, nesvrš. (pril. sad. *posšćući*, gl. im. *posštanje*) – kretati se spotičući se, zapinjući o što nogom te gubeći ravnotežu; svrš. *posšnuti* – zapeti i izgubiti ravnotežu, pasti.

potēpati se, nesvrš. (pril. sad. *potēpajući se*, gl. im. *potēpanje*) – skitati se (v.), klatariti se (v.); im. *potepūh* – skitnica.

potūcati se, nesvrš. (pril. sad. *potūcajući se*, gl. im. *potūcanje*) – tumarati, skitati se od mjesta do mjesta, od jednog do drugog čovjeka i sl.

povlāčiti se, nesvrš. (pril. sad. *povlāčeći se*, gl. im. *povlāčenje*) – 1. vući se, tumarati bespsleno; skitati se; 2. uzmicati pred kim, odstupati (pred neprijateljem) u ratu; svrš. *pōvući se*.

prāšiti, nesvrš. slik. (pril. sad. *prāšeći*, gl. im. *prāšenje*) – 1. hodati vukući noge po prašnjavom tlu te dižući prašinu za sobom; 2. ići kamo ubrzano i nestajati kao prašina nošena vjetrom.

přckati, nesvrš. (pril. sad. *přckajući*, gl. im. *přckanje*) – hodati poskakujući (obično djeca), što nalikuje na vožnju motociklom.

prefāziti, nesvrš. (pril. sad. *prefāzeći*, gl. im. *prefāženje*) – ići preko čega ili s jedne strane na drugu.

přhāti, nesvrš. (pril. sad. *přšući*, gl. im. *přhanje*) – kretati se brzo i poletnim korakom, što podsjeća na prhutanje ili polijetanje ptice s grane na granu.

približāvati se, nesvrš. (pril. sad. *približujući se*, gl. im. *približavanje*) – dolaziti bliže (komu, čemu); svrš. *približiti se*.

prilāziti, nesvrš. (pril. sad. *prilāzeći*, gl. im. *prilāženje*) – dolaziti bliže (komu); svrš. *prīći* – doći blizu, približiti se.

primīcati se, nesvrš. (pril. sad. *primīčući se*, gl. im. *primīcanje*) – micati se bliže (komu, čemu); svrš. *primaknūti se* – stati uz koga.

pristīzati, nesvrš. (pril. sad. *pristīžući*, gl. im. *pristīzanje*) – stizati (dolaziti) polako; svrš. *pristīći* – stići, doći.

profāziti, nesvrš. (pril. sad. *profāzeći*, gl. im. *profāženje*) – ići u određenom smjeru pored koga ili čega; svrš. *prōći*, ići dalje.

provlāčiti se, nesvrš. (pril. sad. *provlāčeći se*, gl. im. *provlāčenje*) – s mukom prolaziti kroz što; svrš. *provūći se* – proći, probiti se kroz kakav uski prolaz, otvor.

pūzati, nesvrš. (pril. sad. *pūžući/pūzajući*, gl. im. *pūženje/pūzanje*) – v. gmizati.

R

ranguātati, nesvrš. (pril. sad. *ranguātajući*, gl. im. *ranguatanje*) – hodati nezgrapno i teškim korakom poput orangutana.

rapotāti, nesvrš. (pril. sad. *rapotājōći*, gl. im. *rapotānje*) – 1. hodati neotmjeno gazeći u teškim cipelama s potkovicama i čavlima koji stvaraju buku; 2. ići kamo često a nepotrebno i beskompromisno.

rēpāti, nesvrš. (pril. sad. *rēpajući*, gl. im. *rēpanje*) – trčkarati za kim ("ići komu za repom") iz znatiželje, a nepoželjan.

rodulāti se, nesvrš. (pril. sad. *redulājajući se*, gl. im. *rodulānje*) – kotrljati se, koturati se, valjati se; isto što i *řolāti se*.

rōlāti se, nesvrš. (pril. sad. *rōlajući se*, gl. im. *rōlānje*) – v. *rodulāti se*, *kotrljati se*.

ropotāti, nesvrš. (pril. sad. *ropotājajući*, gl. im. *ropotānje*) – isto što i *ropotāti*.

rūlāti se, nesvrš. (pril. sad. *rūlajući se*, gl. im. *rūlānje*) – valjati se ili kotrljati se stvarajući tutnjavu, bubnjavu.

S

sifāziti, nesvrš. (pril. sad. *sifāzeći*, gl. im. *sifāženje*) – ići odozdo prema dolje, na niže mjesto, spuštati se; svrš. *sīći* – spustiti se s višeg mjesta na niže.

skākāti, nesvrš. (pril. sad. *skāčući*, gl. im. *skākanje*) – odbacivati se naglo s jednog mjesta na drugo, kretati se skokovima, skačući; 2. ići vrlo brzo tamo-amo poslovno; nar. izr. "kamo mati (majka) okom – tamo šći, šćerka (kći, kćerka) skokom.

skakuātati, nesvrš. (pril. sad. *skakuātajući*, gl. im. *skakutanje*) – 1. kretati se u sitnim i laganim skokovima; 2. hodati ubrzano sitnim korakom.

skītati se, nesvrš. (pril. sad. *skītajući se/skīćući se*, gl. im. *skītanje*) – 1. kretati se od mjesta do mjesta bez stalnog boravišta; 2. ići tamo-amo bez cilja, lunjati.

sklīzāti se, nesvrš. (pril. sad. *sklīžući se*, gl. im. *sklīzanje*) – kretati se po skliskoj površini uz stalan dodir stopala i podlage; svrš. *skfīznuti se* – naglo promijeniti položaj, pasti.

smūcati se, nesvrš. pogrd. (pril. sad. *smūcajući se*, gl. im. *smūcanje*) – skitati se, klatariti se, povlačiti se (po ulicama i sl.).

sřljati, nesvrš. (pril. sad. *sřljajući*, gl. im. *sřljanje*) – ići kamo nepromišljeno, žuriti nerazumno; svrš. *posřljati* –

poći u propast.

sfnuti, nesvrš. i svrš. (pril. sad. *sfnuci*, gl. im. *sfnjenje*) – naglo (po)juriti, (po)letjeti nekamo.

strgati, nesvrš. (pril. sad. *střžući*, gl. im. *střganje*) – hodati stržući cipelama po tlu kao "*strgáčem*" po motiki ili "*vòtkom*" po plugu radi čišćenja zalijepljene zemlje.

strūgati, nesvrš. (pril. sad. *strūgajući*, gl. im. *strūganje*) – hodati teškim korakom i vukući stopala po tlu kao strugom po drvugladeći i oblikujući njegovu površinu; svrš. *strūgnuti* – pobjeći kamo za tren oka; v. *šmūgnuti*.

stūpati, nesvrš. (pril. sad. *stūpajući*, gl. im. *stūpanje*) – hodati ritmički i jače gazeći stopalima kao stupom u stupi pri sitnjenju zrnja poljoprivrednih kultura ili pri mekšanju konoplje i raznog sukna; svrš. *stūpnuti* – stati snažno, udariti stopalom po tlu.

stúpati, nesvrš. (pril. sad. *stúpajući*, gl. im. *stúpanje*) – 1. ići kamo odvažno, smjelo, pobjedonosno; 2. izlaziti pred koga radi pozdrava (u vojsci), počasti i sl.; svrš. *stúpiti*: a) stati pred koga svojevolljno ili na nečiji zahtjev; b) ući u određeni prostor; c) pridružiti se komu, određenom društvu, savezu i sl.

stūpkati, nesvrš. (pril. sad. *stūpkajući*, gl. im. *stūpkanje*) – hodati sitbnim koracima (djeca) uz malo glasnije gaženje stopalima.

Š

šaltelāti, nesvrš. (pril. sad. *šalelajući*, gl. im. *šaltelānje*) – 1. kretati se skakućući/skakutajući (tal. *saltellare* – skakutati, poskakivati); 2. trčkarati tamo-amoo.

šēgati se, nesvrš. (pril. sad. *šēgajući se*, gl. im. *šēganje*) – približavati se komu polako, neprimjetno, lukavo (čak *šēgavo*).

šemēliti/šemeljiti, nesvrš. (pril. sad. *šemēleći/šemeljēći*, gl. im. *šemeljenje*) – hodati nestabilno, ljuljati se poput pijana čovjeka; svrš. *pošemēliti/pošemeljiti* – polutati kamo nepotrebno.

šēpati, nesvrš. (pril. sad. *šēpajući*, gl. im. *šēpanje*) – hramati, hodati nestabilno zbog kakve mane ili nedostatka u nogama.

šepiriti se, nesvrš. (pril. sad. *šepireći se*, gl. im. *šepírenje*) – hodati oholo, razmetljivo, praveći se važnim – obično momci pri udvaranju djevojkama – što podsjeća na ponašanje pauna i purana.

šepúriti se, nesvrš. (pril. sad. *šepúreći se*, gl. im. *šepúrenje*) – isto što i *šepírenje* (v.).

šētati (se), nesvrš. (pril. sad. *šétajući (se)*, gl. im. *šétanje*) – hodati umjerenim brzinom, obično bezbrižno, rjeđe službeno radi kakva nadgledanja ili izviđanja.

šetkārāti, nesvrš. (pril. sad. *šetkárajući*, gl. im. *šetkáranje*) – bezbrižno i polako šetati tamo-amoo.

šetkati (se), nesvrš. (pril. sad. *šetkajući*, gl. im. *šetkanje*) – malo šetati, obično kradomice, radi špijuniranja; šetuckati; uhoditi.

šetūckati, nesvrš. (pril. sad. *šetūckajući*, gl. im. *šetūckanje*) – v. *šetkati*.

šībati, nesvrš. (pril. sad. *šībajući*, gl. im. *šībanje*) – hodati vrlo brzo, obično bježeći (odmičući) pred progoniteljem koji često prijete prutom ili šibom u ruci.

škarpināti, nesvrš. (pril. sad. *škarpinajući*, gl. im. *škarpinānje*) – 1. hodati u cipelicama (tal. *scarpino* – cipelica); 2. hodati u laganim plitkim i elegantnim cipelama (muškim ili ženskim); 3. dugo i naporno pješaćiti.

škarponāti, nesvrš. (pril. sad. *škarponajući*, gl. im. *škarponānje*) – 1. hodati u visokim (dubokim) planinarskim cipelama (tal. *scarponi*); 2. hodati neotmjeno, grubo, gaziti neoprezno.

škōrnjati, nesvrš. sad. *škōrnjajući*, gl. im. *škōrnjanje*) – 1. hodati u čizmama (čak. *škōrnjama*); 2. bježati pred kim; 3. tjerati koga od sebe uz povik: *Škōrnjaj (se)!*, (tj.; *idi dalje!*, *gubi se!*, *putuj!*).

škrtačāti, nesvrš. (pril. sad. *škratčajući*, gl. im. *škrtačānje*) – ići ubrzano ostrim korakom, što podsjeća na trljanje tvrdom četkom (čak. *škrtačom*) po tvrdoj podlozi.

šljūniti, nesvrš. pogrd. (pril. sad. *šljūneći*, gl. im. *šljūnjenje*) – ići kamo nerazumno, nepoželjno; im. *šljūte*; atrib. *šljūtav*, tj. budalast, glup, nerazuman.

šljūtiti, nesvrš. (pril. sad. *šljūteći*, gl. im. *šljútenje*) – isto što i *šljūniti*.

šmūgati, nesvrš. (pril. sad. *šmūgajući*, gl. im. *šmūganje*) – udaljavati se vrlo brzo bježeći pred kim; svrš. *šmūgnuti* – naglo pobjeći, razg. *zbrīsati* (v. *brīsati*), nestati.

špāncīrāti, nesvrš. (pril. sad. *špāncīrajući*, gl. im. *špāncīranje*) – 1. šetati umjerenom brzinom radi odmora i razonode (njem. *spanzieren*); 2. besposličariti, ići naokolo, lunjati.

šprīntati/sprīntati, nesvrš. (pril. sad. *šprīntajući/sprīntajući*, gl. im. *šprīntanje/sprīntanje*) – 1. u športu trčti što većom brzinom u završnici trke na kratke ili duge pruge (staze); 2. utrkivati se, trčati na kratke pruge (engl. *sprint* – trčanje vrlo brzo).

štakljàti, nesvrš. (pril. sad. *štakljàjući*, gl. im. *štakljànje*) – hodati nabadajući se na štakama (pikama), što podsjeća na zabadanje štakljeva ili potpornog kolja uz sadnice graha, graška i dr.

štōcati, nesvrš. (pril. sad. *štōcajući*, gl. im. *štōcanje*) – hodati po blatu nabadajući se na prstima ili na petama ostavljajući za sobom trag štocanja stopalima; usp. *štrōcati*.

štrkāti (se), nesvrš. (pril. sad. *štřčući*, gl. im. *štrkanje*) – hodati ubrzano, obično više njih jedan za drugim, na odstojanju, što nalikuje na kotače seoskih kola što jure ili *štřču*; svrš. *raštrkāti se* – razići se na razne strane, obično u potragu za kim ili čim; *poštrkāti se* – otkotrljati se.

štrōcati, nesvrš. (pril. sad. *štrōcajući*, gl. im. *štrōcanje*) – hodati uranjajući (propadajući) stopalima u blato, što usporava kretanje.

šūljāti se, nesvrš. (pril. sad. *šūljajući se*, gl. im. *šūljanje*) – ići polako, tiho, kradomice (primicati se ili udaljavati se) gotovo bez dizanja stopala.

šúnjati se, nesvrš. (pril. sad. *šúnjajući se*, gl. im. *šúnjanje*) – isto što i *šuljati se* (v.).

švêrlati, nesvrš. (pril. sad. *švêrlajući*, gl. im. *šverljanje*) – hodati izvrćući stopala u gležnjevima.

švîndlati, nesvrš. (pril. sad. *švîndlajući*, gl. im. *švîndlanje*) – 1. hodati tamo-amo da se zamuti svoj pravac kretanja, onemogućiti slijeđenje ili izbjegne kakvu obavezu, zavara protivnika ili takmaca; 2. izvlačiti se, provlačiti se (njem. *schwindeln*); im. *švîndler*.

švrljati, nesvrš. (pril. sad. *švrljajući*, gl. im. *švrljanje*) – ići tamo-amo besposleno, lunjati, šetkarati.

T

tabanàti, nesvrš. (pril. sad. *tabanàjući*, gl. im. *tabanànanje*) – 1. hodati bosonog, po tabanima; 2. bježati pred kim; razg.: "potprašiti (komu) tabanje," tj. nagnati koga ili prisiliti na bijeg; "dati vjetra tabanima (... petama)" – pobjeći pred kim.

tàbati, nesvrš. (pril. sad. *tàbajući*, gl. im. *tàbanje*) – 1. (kamo) snažno gaziti (hodati); 2. nogama nabijati podlogu; 3. kretati se (vrtjeti se) pokraj nekoga (ili nečega) kad se želi što dobiti bez direktnog pitanja (obično djeca).

tabunàti, nesvrš. (pril. sad. *tabunàjući*, gl. im. *tabunànanje*) – 1. hodati po visokoj travi na sjenokoši; 2. gaziti i prljati stočnu hranu; svrš. *stabunàti*, *utabunàti* – izgaziti (što) ili izudarati (koga) nogama.

tâncati, nesvrš. (pril. sad. *tâncajući*, gl. im. *tâncanje*) – 1. plesati (v.); 2. iron. bježati pred kim u nevolji da se izbjegne batine; razg. "skakati preko metle"; 3. žuriti (skakati) tamo-amo poslovno.

tandîkati, nesvrš. (pril. sad. *tandîčući*, gl. im. *tandîkanje*) – hodati tamo-amo ubrzano, obično u nevolji tražeći rješenje kakva problema.

tâpkati, nesvrš. (pril. sad. *tâpkajući*, gl. im. *tâpkanje*) – hodati ubrzano i potihlo tako da se čuje samo lagano dodirivanje tla stopalima; svrš. *potâpkati* – otičikamo potihlo, bez buke.

tèci, nesvrš. (pril. sad. *tèkûći*, gl. im. *tèčenje*) – 1. kretati se trkom (v. *trčati*); 2. ići kamo žureći, bez zastajanja.

tetûrati se, nesvrš. (pril. sad. *tetûrajući (se)*, gl. im. *tetûranje*) – hodati nesigurno, jedva održavajući ravnotežu; posrtati.

tombulâti se, nesvrš. (pril. sad. *tombulâjući se*, gl. im. *tombulânje*) – kotrljati se, prevrtati se, preokretati se; hodajući često padati; svrš. *stombulâti se* – skotrljati se, pasti.

tòpkati, nesvrš. (pril. sad. *tòpkajući*, gl. im. *tòpkanje*) – hodati tako da se jasno razabire udaranje (gaženje) stopalima, topot, za razliku od tapkanja kad se jedva čuje bat koraka; usp. *tùpkati*.

tòrnjati se, nesvrš. (pril. sad. *tòrnjajući se*, gl. im. *tòrnjanje*) – ići kamo potjeran, obično u imperativu: *tòrnjaj se!*, tj. *odlazi!*, *gubi se!*

trampolati, nesvrš. (pril. sad. *trampolajući*, gl. im. *trampolânje*) – hodati pomoću trampola (tal. *trampolo*), štaka, hodulja, gicalja.

trčâti/trčati, nesvrš. (pril. sad. *trčêći/trčêći*, gl. im. *trčâ nje*) – ići vrlo brzo, teći, juriti; vojn. *trčêćim kòrakom* – trčanje umjerenom brzinom, a povećanjem te brzine kaže se *třkom*; svrš. *dotřcati*, *istřcati*, *otřcati*, *pretřcati*, *utřcati*.

trčkárati, nesvrš. (pril. sad. *trčkárajući*, gl. im. *trčkárâ nje*) – žuriti tamo-amo radi obavljanja neodgodivih poslova.

tròckati, nesvrš. (pril. sad. *tròckajući*, gl. im. *tròckâ nje*) – hodati isjeckanim korakom snažno gazeći, ali tiše od *stùpanja*.

trôncati, nesvrš. (pril. sad. *trôncajući*, gl. im. *trôncâ nje*) – kretati se teškim i otegnutim korakom.

trotâti, nesvrš. (pril. sad. *trotâjući*, gl. im. *trotâ nje*) – žuriti se ubrzano kao kasom na konju (tal. *trottare* – kasati).

trùckati, nesvrš. (pril. sad. *trùckajući*, gl. im. *trùckâ nje*) – isto što i *tròckati* (v.), ali uz mukliji bat koraka.

trumbêsâti, nesvrš. pogrd. (pril. sad. *trumbêsâjući*, gl. im. *trumbêsâ nje*) – ići kamo nepotrebno i nepozvano; svrš. *potrumbêsâti* (poći), *dotrumbêsâti* (doći), a još pogrdnije: *dotrùbîti* – banuti.

trûmpati, nesvrš. (pril. sad. *trûmpajući*, gl. im. *trûmpâ nje*) – hodati uz snažno, muklo i otegnuto gaženje nogama, grublje nego *tròckati* (v.) i *trùckati* (v.).

trùpkati, nesvrš. (pril. sad. *trùpkajući*, gl. im. *trùpkâ nje*) – hodati trupajući ili udarajući nogama sitnije kamenje po putu (v. *kopunâti*).

tumàrati, nesvrš. (pril. sad. *tumàrajući*, gl. im. *tumàranje*) – hodati bez određenog cilja, bez orijentacije, lutati (v.).

tûmbati se, nesvrš. (pril. sad. *tûmbajući se*, gl. im. *tûmbanje*) – 1. ići mlitavo gubeći ravnotežu te posrćući lijevo-desno; 2. kotrljati se, prevrtati se ("tombulati se"); svrš. *stûmbati se* – pasti spotaći se.

U

uhodîti, nesvrš. (pril. sad. *uhodêći*, gl. im. *uhodê nje*) – potajno ili kradomice obilaziti ili posjećivati koga (ili što) radi prikupljanja tajnih ili povjerljivijih podataka.

ufâziti, nesvrš. (pril. sad. *ufâzeći*, gl. im. *ufâženje*) – ići u odredeni omeđeni ili zatvoreni prostor.

upûti ti se, svrš. – krenuti, poći u određenom pravcu.

uskâkâti, nesvrš. (pril. sad. *uskâčući*, gl. im. *uskâkanje*) – skačući ili ubrzano ulaziti u kakav zatvoren ili omeđen prostor; svrš. *uskočiti* – ući.

uspînjati se, nesvrš. (pril. sad. *uspînjući se*, gl. im. *uspî njanje*) – hodati uzbrdo (uzbrdice), po usponu; svrš. *uspêti se*, *pòpêti se*.

utrčâvati, nesvrš. (pril. sad. *utrčâvajući*, gl. im. *utrčâvanje*) – ulaziti kamo trčećim korakom; svrš. *utřcati* – ući trčeći.

utrkivati se, nesvrš. (pril. sad. *utrkujući se*, gl. im. *utrkivanje*) – nastojati trčeći stići (kamo) prije drugoga.

utřpati se, svrš. – nasilno ući, ugurati se (kamo).

uvāřiti se, svrš. – isto što i *utřpati se* (v.).

uvlāčiti se, nesvrš. (pril. sad. *uvlāčeći se*, gl. im. *uvlāčenje*) – ulaziti kamo uz poteškoće, uporabom sile; svrš. *uvūći se* – ući kamo, doći do cilja.

V

vagabundāřiti, nesvrš. (pril. sad. *vagabundāreći*, gl. im. *vagabundārenje*) – hodati beskompromisno, skitati se, lutati, tumarati (v.), potucati se (lat. *vagari* – skitati se, lutati); isto što i *vagabundāti*.

vagabundāti, nesvrš. (pril. sad. *vagabundājući*, gl. im. *vagabundānje*) – v. *vagabundāřiti*.

vēndrati se, nesvrš. (pril. sad. *vēndrajući se*, gl. im. *vēndranje*) – penjati se, uspinjati se polako okrećući se lijevo-desno (njem. *sich wenden* – okretati se, brtati se).

vērati se, nesvrš. (pril. sad. *vērući se*, gl. im. *vēranje*) – 1. penjati se hvatajući se rukama ili opirući se nogama, pentrati se (v.); 2. ići uzbrdo, na uzvisine; svrš. *uzvērati se* – popeti se kamo.

vesřati/vēslati, nesvrš. (pril. sad. *vesřājući/vēsłajući*, gl. im. *vesłānje/vēsłanje*) – 1. kretati se plovilom po vodi pomoću vesala; 2. hodati malo pritegnuto te ubrzano i snažno zamahujući rukama kao veslima po vodi; svrš. *zavesřati*.

vřākati, nesvrš. (pril. sad. *vřākājući*, gl. im. *vřākānje*) – hodati po visokoj travi sjenokoše ili po obrađenoj zemlji te gaziti ili gnječiti sve poput vlake, brane ili drljače.

vřtkati, nesvrš. (pril. sad. *vřtkājući*, gl. im. *vřtkanje*) – hodati čvrstim korakom, što podsjeća na snažno struganje "vřtkom" (čistilicom) zemlju s pluga ("vřgnja") pri oranju.

vřācati se, nesvrš. (pril. sad. *vřācājući se*, gl. im. *vřāćanje*) – dolaziti (ili odlaziti) natrag odakle je netko pošao (odnosno došao); svrš. *vrnūti se* – doći (ili poći) natrag na polazište.

vřāniti se, nesvrš. (pril. sad. *vřāneći se*, gl. im. *vřānjenje*) – hodati neodlučno tamo-amo poput vrane, ptice kradljivice koja se vrti oko kuće s namjerom da se domogne hrane nemijenjene psima ili živadi. Taj se izraz rabi za okolišanje djece oko odraslih (ili čega) kad žele što dobiti bez direktnog pitanja.

vřlūdāti, nesvrš. (pril. sad. *vřlūdājući*, gl. im. *vřlūdānje*) – kretati se u ograničenom prostoru bez jasna cilja, lutati; teturati.

vřlūtati, nesvrš. (pril. sad. *vřlūtājući*, gl. im. *vřlūtānje*) – isto što i *lūtati*, *vřlūdāti* (v.).

vrpōljiti se, nesvrš. (pril. sad. *vrpōljeći se*, gl. im. *vrpōljenje*) – kretati se nespokojno u ograničenom prostoru, meškoltiti se, hodati nemirno tamo-amo "kao mačak oko vruće kaše", žitka jela – kaže se za dijete kad se vrti oko majke da što dobije od nje, ili za neodlučna

čovjeka kad se sprema da napokon krene na kakav neprivačlan posao ili neželjeno putovanje.

vřtřiti se, nesvrš. (pril. sad. *vřtřēći se*, gl. im. *vřtřenje*) – 1. vrtjeti se u krugu; 2. uznemireno hodati tamo-amo, vrpōljiti se.

vřzmati se, nesvrš. (pril. sad. *vřzmājući se*, gl. im. *vřzmanje*) ići besciljno tamo-amo, razg. *mořāti se*, *krūžiti*.

vūcārati se, nesvrš. pogrd. (pril. sad. *vucārajući se*, gl. im. *vucāranje*) – skitati se, nemoralno hodati kamo, tumarati besposleno, povlačiti se skim nemoralno.

vūći se, nesvrš. (pril. sad. *vūkūći se*, gl. im. *vūčenje*) – 1. hodati polako, sporo i bezvoljno; 2. skitati se, smucati se, vucarati se u lošem društvu.

Z

zahōditi, nesvrš. (pril. sad. *zahōdeći*, gl. im. *zahōdenje*) – hodati iza čega, u zaklon, zalaziti (obično o Suncu, Mjesecu).

zafāziti, nesvrš. (pril. sad. *zafāzeći*, gl. im. *zafāženje*) – 1. ići polako i nestajati s vidika, zahoditi iza koga ili čega; 2. često odlaziti kamo, npr. u posjet (u goste), posjećivati; svrš. *zāći*, *izāći s pūta* (*vídika* i dr.) – nestati.

zaobiřziti, nesvrš. (pril. sad. *zaobiřzeći*, gl. im. *zaobiřžanje*) – hodati zaobilazno, neizravno, okolnim putem; svrš. *zaobřći* – poći zaobilazno.

zapūřiti se, svrš. – poći nekim putem; krenuti, uputiti se.

zavřāčiti se, nesvrš. (pril. sad. *zavřāčeći se*, gl. im. *zavřāčenje*) – 1. uvlačiti se, probijati se i prodirati kamo s poteškoćom, ulaziti s naporom; 2. ulaziti kamo potajno, kradomice; svrš. *zavřūći se*, *uvřūći se* uz napor ili poteškoće.

zřbati se, nesvrš. (pril. sad. *zřbājući se*, gl. im. *zřbanje*) – hodati ljuljajući se ili njišući tijelo lijevo-desno.

zřnzati (se), nesvrš. (pril. sad. *zřnzājući se*, gl. im. *zřnzanje*) – 1. nepotrebno ili beskompromisno hodati naokolo, klatariti, klatiti, skitati se, tumarati (v.); 2. ići "zřnzō" (onomat. "zn-zn") – zvuk što ga stvaraju muhe i drugi kukci leteći tamo-amo oko nas.

zvřndati, nesvrš. (pril. sad. *zvřndājući*, gl. im. *zvřndanje*) – hodati kamo oholo i samouvjereno, obično ubrzano kao zvrk (čigra); usp. *fřndati*.

Ž

žbandāti/žbandivāti, nesvrš. (pril. sad. *žbāndājući/žbandivājući*, gl. im. *žbandānje/žbandivānje*) – 1. hodati nagnuto u stranu, lijevo ili desno (tal. *sbandare* – naginjati se); 2. skretati s pravog puta kretanja; svrš. *žbandāti* – skrenuti s pravca kretanja, ili s uma, pa se kaže "žbandān", što znači luckast, sulud, poremećena uma.

žbrindulāti, nesvrš. (pril. sad. *žbrindulājući*, gl. im. *žbrindulānje*) – hodati u dronjcima, poderan (tal. *sbrindolo*, *sbrindella* – dronjak, odprina).

ždrībati, nesvrš. (pril. sad. *ždrībajući*, gl. im. *ždrībanje*) – ići kamo nepromišljeno, brzopleto, nezadrživo, pohincati poput neukroćena ždrijepca (ikav. *ždrípca*).

žgambetāti, nesvrš. (pril. sad. *žgambetājući*, gl. im. *žgambetánje*) – 1. hodati u vrlo kratkoj odjeći, hlačama ili suknji, ističući golotinju nogu (tal. *sgambato*); 2. u hodu podmetati nogu suputniku (tal. *fare la sgambetta*); 3. hodati brzim i ostrim korakom općenito.

žvēnglati, nesvrš. (pril. sad. *žvēnglajući*, gl. im. *žvēnglanje*) – hodati zabacujući jednu nogu ispred druge.

žventufāti, nesvrš. (pril. sad. *žventufājući*, gl. im. *žventulánje*) – hodati ubrzano u hlačama širokih nogavica koje se povijaju oko nogu poput lepeza ili ručnih mahalica (tal. *sventolare* – mahati, vijati se).

UOBIČAJENI NAČINSKI PRILOZI UZ GLAGOLE KRETANJA

Radi što potpunijega, jasnijega i točnijeg oslikavanja ljudskoga kretanja pješke ili hodanja, uz glagole rabe se brojni prilozi. Evo pedesetak takvih čestih priloga navedenih abecednim redom: *bahato*, *bizero* (živahno), *brzo*, *čudno*, *čvrsto*, (otmjeno), *galantno* (uljudno), *gobasto*, *gospocki* (gospodski), *grbato*, *huljajuće*, *lino* (lijeno), *na podrs* (tresući se i postrgujući nogama), *na poskok* (poskakujući), *neneormalno*, *nepažljivo*, *nesmotreno*, *nestabilno*, *normalno*, *odvažno*, *oholo*, *otmjeno*,

pažljivo, *pijano*, *pognuto*, *pogrbljeno*, *polako*, *pospano*, *potiho*, *prignuto*, *ravno*, *ritmički*, *sapeto*, *seljački*, *smišno* (smiješno), *šepavo*, *šlampavo*, *švrlavo* (nenormalno), *štuto* (umišljeno, uobraženo, uzdignuta nosa), *ubrzano*, *uobičajeno*, *usporeno*, *uspravno*, *vojnički*, *zadihano*, *zapuhano*, *zgrbljeno*, *zgrčeno*, *živahno*, *žustro* (čvrsto), *žvelto* (ubrzano) i dr.

Kad bismo navedenome pridodali i duševna stanja pješaka, npr. *bezvoljno*, *radosno*, *tužno*, *žalosno* itd., slika svakodnevnog izražavanja našeg običnog čovjeka bila bi daleko potpunija, no tada bi naš prikaz ove teme bio nekoliko puta opširniji, što ovom prigodom nije moguće objaviti.

ZAVRŠNE RIJEČI

Na temelju dugogodišnjeg zapažanja i bilježenja osobitosti govora čakavca na području južne i zapadne Istre, a ne na temelju literature – koje uostalom o toj temi nema – autor je ovim prikazom želio ukazati, prvo, na jezično bogatstvo narodnoga govora, i to uzevši u razmatranje samo izražavanje u vezi s glagolom *hodati* (ići), *pješačiti*; drugo, objasniti što točnije uporabu pojedinih glagola kretanja pješke; treće, potaknuti čitatelje na razmišljanje i razvijanje osjećaja za jezik, za ispravno i lijepo jezično izražavanje u svakoj prigodi.

Mutvoran / Momarano (foto: D. Krmac, 2002).

Skitaća / Schitazza (foto: D. Krmac, 2002).

Ovakvo osebužno izražavanje svojstveno je u prvom redu starijem pučanstvu na selu, dok je govor mlađih naraštaja, osobito u gradu, iz dana u dan sve siromašniji. No danas ni na selu mlađi ne razumiju mnoge od ovih navedenih izraza, a nekmoli da bi ih rabili u svome govoru. U to smo se uvjerali bezbroj puta u razgovoru s omladinom, pa i pismenim upitnicima (anketama) u pojedinim školama na navedenom području (Buje, Poreč, Rovinjsko selo, Kanfanar, Bale, Vodnjan, Divšići, Marčana, Krnica, Pula).

Gledano u cjelini, primijetili smo da se mlađi naraštaji (omladina i njihovi roditelji) malo obaziru na izražavanje starijih (djelova), da ne mare za obogaćivanje svog izražavanja, već se, naprotiv, često služe jezičnim poštapalicama: *ovaj*, *pa*, *ništa* i sličnim tzv. jezičnim nametnicama (parazitima) i ponavljanjima istih izraza i misli.

Utješno je ipak to što nakon dugog razdoblja nametnutog i službenog zanemarivanja ili zapostavljanja čakavskih govora, pa i izravnih izrugivanja na račun čakavskoga izražavanja u svakodnevnome neslužbenom govoru, u novije doba u pojedinim mjestima i u školi oživljava interes za taj govor – izvorni i prvotni materinski nam jezik. U najemu nastaju i književna ostvarenja, upriličuju se susreti mlađih dijalektalnih pisaca, dodjeljuju se nagrade i izriču priznanja takva najuspješnija ostvarenja, i tome slično. Ali stručni i znanstveni radovi o pojedinim čakavskim govorima još uvijek su rijetkost.

Neprekidnim izumiranjem vrijednih i razboritih staraca, danomice nestaje i izvorno bogatstvo naših mjesnih govora, zato je poželjno latiti se pera, zapisivati i tako spasiti od zaborava (izumiranja) ono što se još spasiti može. S tim u vezi naši bi stari u južnoj Istri rekli: "Ima posla Barbarigi!", a "Stumorine su pred vratima!", "Trdo je na ten svitu!" i "Nikad drugo u Marčanu!"

Što navedene izreke znače i kad se tako i slično govori?

Stari su Rimljani govorili: "Si duo dicunt idem, non est idem!" – što znači da kad dva govore isto, to nije sasvim isto, pa tako ni kad dva rade isto (npr. hodaju), to nije posve (jednako). U tome nalazimo i općepoznatu ljudsku tankočutnost, a kako je istarski čovjek radišan, mudar i osjećajan, on svu raznolikost svijeta oko sebe nastoji jezično točno obilježiti. Zato ima takvo mnoštvo izraza za hodaње, bilo da oni izražavaju radnju ili posredno pomoću metafora, aluzija i sl.

Jezik je najsloženije i najpleminitije opće dobro koje je nestalo uzajamnim djelovanjem ljudskoga uma i fizičkoga rada. U bogatoj slojevitosti jezika vrlo važno mjesto pripada naglasku, pa jezikoslovci često ističu da je on "duša jezika" (govora), zato smo i mi obilježili govorni naglasak pojedinih izraza, no kako on nije svuda jednak, označili smo onu varijantu koja prevladava u govoru, a mjetimice i dvije kad su obje vrlo raširene.

Ovaj isječak iz vrlo složene istarske čakavštine završavamo parafrazirajući stihove pjesnika Petra Preradovića na početku ovoga rada te izjavljujemo: To je govor zavičaja moga!

Boljun / Bogliuno (foto: D. Krmac, 2000).

SINONIMIA E METAFORICA DEL VERBO "HODATI" (ANDARE) NELLE PARLATE DELL'ISTRIA MERIDIONALE ED OCCIDENTALE

Viktor BOŽAC

Università di Fiume, Facoltà di Filosofia di Pola, HR-52100 Pola, Via Mateti ć Ronjgov 1

RIASSUNTO

Sulla base di pluriennali osservazioni e rilevazioni delle specificità della parlata ciacava nell'Istria meridionale ed occidentale, ma non sulla base della letteratura – che d'altra parte manca in questo caso – l'autore ha inteso dimostrare: primo – la ricchezza linguistica della parlata popolare, prendendo ad esempio solo il caso dell'espressione connessa al verbo hodati (nel senso di andare), pješačiti (camminare); secondo – spiegare in maniera quanto più esatta l'uso dei verbi che esprimono il movimento a piedi; terzo – invitare i lettori alla riflessione e allo sviluppo del senso di lingua, in modo da ottenere una corretta ed elegante espressione linguistica in ogni circostanza.

Un'espressione questa che è caratteristica soprattutto dei più anziani nelle aree rurali, mentre la parlata dei giovani, specie in città, è di giorno in giorno più povera. Oggi tuttavia, anche nei paesi, diversi giovani non comprendono molte delle espressioni riportate, figurarsi inserirle nel proprio modo di esprimersi. Abbiamo avuto modo di rendercene conto varie volte di persona nel corso di colloqui con i giovani, ed anche grazie a questionari scritti (sondaggi), in alcune scuole dell'area interessata dalla ricerca (Buie, Parenzo, Villa di Rovigno, Canfanaro, Valle, Dignano, Divšići, Marzana, Carnizza, Pola).

Osservando in generale, abbiamo notato che le giovani generazioni (i giovani ed i loro genitori) danno poco peso all'espressione degli anziani, che non sono interessati ad arricchire la propria espressione e che, anzi, usano spesso intercalazioni linguistiche come ovaj, pa, ništa, parassiti linguistici e la ripetizione delle stesse frasi e degli stessi concetti.

Consola il fatto che dopo un lungo periodo di trascuratezza imposta ed ufficiale o di poca cura della parlata ciacava, persino di derisione di quest'espressione parlata non ufficiale, di recente in alcune località e nelle scuole, si sta riscoprendo questa che è la lingua madre originaria. In questa lingua stanno nascendo opere letterarie, si organizzano simposi di giovani scrittori dialettali, si rilasciano premi e riconoscimenti per le opere migliori e via dicendo. Sono ancora piuttosto rare, invece, le opere scientifiche specializzate sul ciacavo.

Con l'incessante scomparsa di valenti ed agguerriti anziani, giornalmente sparisce anche la ricchezza originale dei dialetti locali. È perciò auspicabile prendere in mano una penna per annotare e salvare dall'oblio quello che è ancora possibile salvare.

Gli antichi Romani dicevano "Si duo dicunt idem, non est idem!", quando due dicono la stessa cosa non è lo stesso. Così quando due fanno la stessa cosa (ad esempio camminano) non lo fanno in modo uguale. In questo troviamo anche la ben conosciuta sensibilità popolare, e visto che l'istriano è operoso, saggio e sensibile, cerca di descrivere in maniera linguisticamente esatta tutta la varietà del mondo che gli sta attorno. Per questo esistono tanti sinonimi del verbo camminare, sia che esso esprima un'azione, sia se è usato in senso metaforico, allusivo, ecc.

La lingua è il bene comune più nobile e complesso, nato dall'influenza reciproca fra la mente umana e il lavoro fisico. Nella ricca stratificazione della lingua un ruolo molto importante è occupato dall'accento, tanto che i linguisti spesso rilevano come esso sia "l'anima della lingua". Per questo pure noi abbiamo registrato l'accento di alcune espressioni, ma visto che esso non è uguale dappertutto, abbiamo riportato la variante dominante e, in alcuni casi, le due varianti più diffuse.

Parole chiave: parlata ciacava, verbo "andare", forme verbali, sinonimi, metafore, lingua d'uso, Istria meridionale, Istria occidentale